

חוקי מצוות

ג. דגירה

וכי יגור אתכם גר ועשה פסח ליהוה בחקת הפסח וכמשפטו פן יעשה חקה אחת יהיה לכם ולגר ולא יארח הארץ:

3. אלוהיך כלבשר

עוד נראה לפרש בקצור עוד לפי פירוש הפסח הגר במצוה זו מכל המצוות והגם שאמר ד"ל (ספרי) וזה לשונם אין לי אלא פסח שהיה הגר לאורך כל המצוות שבחוקה מצוה פלמוד לומר חקה אחת וגו' עד כאן. עם כל זה לפי לא פסח אלא במצות פסח. אכן לצד שיש מקום לומר שאין הגר חייב בפסח לפי שלא היה לא הוא ולא אבותיו במצרים ואין מקום למצוה פסח אצלם פי לא פסח ה' על פניהם במצרים, וזה דומה למצוה שאמר (בפרקים פ"א) גר מביא ואינו קורא שאינו יכול לומר וכי כמו כן הדבר הזה, לזה חפש הפתח דין זה כאן ואמר וכי יגור אתכם גר ועשה פסח הוסיף בו

1. אלוהיך כלבשר ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל-עבדות יהוה מארץ מצרים: ליל שפורים הוא ליהוה להוציאם מארץ מצרים והיא-הלילה הזה ליהוה שפורים לכל-בני ישראל לדתם:

ואמר יהוה אל-משה ואהרן זאת חקת הפסח כל-בן-בכור לא-יאכל בו: וכל-עבד איש מקנות-כסף ומלתה אתו או יאכל בו: תושב ושכיר לא-יאכל בו: בבית אחד יאכל לא-תוציא מן-הבית מן-הבשר חוצה ועם לא תשברו-בו: כל-עדת ישראל יעשו אתו: וכי יגור אתך גר ועשה פסח ליהוה המולדו כל-בכור ואין יקרב לעשותו והיה כאזכרה הארץ וכל-עבד לא-יאכל בו: תורה אחת יהיה לאזרח ולגר הגר בתוכם: ויעשו כל-בני ישראל כאשר צוה יהוה את-משה ואהרן בן עשו: ויהי בעצם היום הזה הוציא יהוה את-בני ישראל מארץ מצרים על-עבדותם:

4. אלוהיך כלבשר

אפשר כי אמר חקת עולם שלא תאמר תנו בימי החרות בימי הגלות שאנו משעבדים מה מקום לזכרון לטובה שפסקה פלמוד לומר חקת עולם אפלו בזמן השעבוד בשאר גלויות חקת חקת ה'

5. אלוהיך כלבשר

ליל שפורים וגו'. כגון הפתח לרמז ה' נסים מפלאים שזמנם לילה זה. (א) בימי אברהם פשהה את ד' מלכים (ק' י"ד ט"ו) ובחלק עליהם לילה. (ב) ביציאת מצרים דכתיב (פסוק כ"ט) ויהי בחצי הלילה. (ג) בימי חזקיהו פשהה גבראל מנגה סנהריב דכתיב (מ"ב י"ט) ויהי פלילה ההוא. (ד) בימי מרדכי ואסתר (אסתר ו') פלילה ההוא נדדה שנת הפלילה. (ה) גאולה העתידה. כנגד נס אברהם אמר ליל שפורים הוא ליל' פי באמצעות הנס נהגלית אמתו והפרך פאומקם ד"ל (בנאשית רפ"ה מ"ב) שיש מהאמות שלא היו מאמינים בנס הצלתו מאור בשוים והאמינו בנס הפאת ד' מלכים. וכנגד מצרים אמר להוציאם מארץ מצרים. וכנגד נס חזקיהו אמר הוא הלילה הידוע לנס פרשים בדברי נביא (מ"ב י"ט) ויהי פלילה ההוא וצא מלפני גוי. וכנגד נס מרדכי אמר הנה ליל. וכנגד גאולה העתידה אמר שפורים לכל בני ישראל לדתם פרושו לסוף החרות פצנאל ובזמן קריב:

7. אלוהיך כלבשר

אמר ר' אבא הכל מודים כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא בערב, שנאמר (דברים טו) "הוציאת ה' אלהיך ממצרים לילה", וכשצאו לא יצאו אלא ביום, שנאמר (במדבר לו) "ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה", על מה נחלקו על שעת חפזון, דר"א ב"ע סבר מאי חפזון חפזון למצרים, ור"ע סבר מאי חפזון חפזון וישראל. תנא נמי חזי, "הוציאת ה' אלהיך ממצרים לילה" וכי בלילה יצאו והלא לא יצאו אלא ביום, שנאמר "ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה", אלא מלמד שהחזילה להם גאולה מבערב:

6. ויהי חקת עולם

והנה אמרו במכילתא (שמות י"ח א'). וישמע יתור וגו' כי הוציא ד' את ישראל ממצרים מגיד ששקלה יציאת מצרים כנגד כל הנסים ובבורות שעשה הקב"ה לישראל. באור הדבר הוא, והנה גיורת השעבוד לא להם ועבדותם וענו אותם ארבע מאות שנה (בראשית ט"ו י"ג), לא היתה על הגוף בלבד, כי אם גם על הנשמה - מטעם הידוע לפניו יתבוך שמו. ואם אמנם יש הבדל בין הגוף לנשמה, שגוף הוא למטה מן הזמן וגבולי הזמן שולטים בו, ושייך ליהוס בו גיורה לזמן ידוע. עז כזו עבדות מכאן ואילך חרות, לא כן הנשמה שהיא למעלה מכל זמן, אם נגודה עליה אינו גיורת. הרי היא נצויה ואינה נופלת תחת זמן: עבר הזה ועתיד-הרי אצל ישראל עם קדוש אם כי נדמה שגופם הוא כשאר גופי בני אדם, האמת אינו כן, כי גם לגופם מדת הנשמה ותגאיה וכשם שלא יצויר זמן עבדות וזמן חרות כשמה כן לא יצויר זמן עבדות וזמן חרות בגופם של ישראל.

אשר על כן שונה הוא נס יציאת מצרים מכל שאר הנסים שעשה הקב"ה לישראל, כל הנסים, אפילו אלו שהם למעלה מן המציאות, ככל דוח באו בגדרי המציאות. שכן המציאות עלולה לקבל שינויים, כי כל מה שבמציאות הנוכחית בן חמורה וכן שינוי הוא, ובמצא שהנשים שהם שינויי המציאות יש להם קו במציאות עצמה. - וכל זה לא יתכן כלל במה שגובע אל הנשמה שהיא למעלה מן המציאות כולה, ואינה עלולה לשום שינוי וחמורה, ומכיון שנס יציאת מצרים היא בעיקר בשביל הנשמה לא היא שום אורח בהחיי' כולה לגאולה זו, ומפני זה היא נדרש לחוש קיום ורשים שלא היו ולא נבראו עד הנה, ועל כן שקול נס זה כנגד כל הנסים והגבורות שעשה הקב"ה לישראל.

ואמנם כן, הגאולה של יציאת מצרים פללה בעיקר על הנשמה שיצאה לחלוטין מכללי השעבוד, ומכאן ואילך אפילו אם יהיו גלויות ושעבודים לא יהיו אלא על הגוף בלבד ולא על הנשמה. ומפני זה גאולת מצרים היא באמת גאולה עולמית שאין אחריה גלות. כי הנשמה יצאה לחרות עולמית, ורצוא את עמו ישראל מתוכם לחרות עולם.

וכמו אז בשעת יציאת מצרים, כן בכל שנה ושנה בהחוקש ליל שפורים לר' זוכה כל אחי ואחתי מישראל שחוקב"ה מביכול סתפל בו במבדו ובעצמו ובעת עריכת הסדר וכל היום והראשון של חוג הוא יושב במחיצתו של מקום, ובור הנשמה מתגלה אז לכל יחיד ויחיד בכל הוד קדשה ומלא צבינות-לא לפי המעשים וההתעוררות-ומופיעה בוודות כל אותו היום, ומי שזוכה לחכין את עצמו להגות מאור הנשמה ולהתאחות בה אין קץ למעלתו. והוא זה הזמן מאור בו כל השנה כולה באותו הודות הקודש והתופעה הגלויי שמתגלה אז.

8. גר יתור ואלהיך כלבשר 43-44 הגאולה מעבדות לחירות ככלל, פועלת ככלל עם שלם שני ענינים: האחד הוא החופש הפנימי שמרגיש בנפשו התרוממות שיצא מכלל שפלות העבדות ונעשה בן חורין ואודן לעצמו. השני הוא הפעולה הנגלית בעולם, בזיונו עם הפשי חיו ופועל. וכישראל עזר שאת לשני אלה, כי החופש הפנימי הוא התחלה לשלמות עצמם, בקדושת המדות בתורה ומצוותי וחכמתה. והחופש הגלוי החיצוני, הוא עומד בישראל להיות לאור גויים, כאשר כבר נעשה חלק גדול מזה גם לעת כזאת, ויגמר בחכליתו לעת ידום ד' את עמו, כי מציון חרדה הצא' ולתורת ישראל איים יחלוק. ע"כ נחלקו הגאולות לשני חלקים: כשנגאלו ישראל ממצרים הגאולה הפנימית, היתה מבערב, שע"ז אין היקף הידיעה והפרסום של הלחם, כ"א ההרגשה הטובה בחופשתם הפנימית, וכשיצאו לא יצאו אלא ביום, ביד רמה, גלוי לכל יושבי תבל, להורות על פעולתם הגלויה בעולם, להשכיל להיטיב לכל בראי בצלם להאיר באור ד', כדבר שנאמר "יהלכו גוים לאורך, ומלכים לנגה דתך" אכנס נחלקו הגאולות לשנים, גאולה הערב וגאולת היום, מפני שהיו עתירים לחורו ולהשתעבר. הורה שלא יבא עליהם השיעבוד כ"א להפסיק פעולתם על חולתם, אבל רממות נפשם ויתרונם העצמי שזכו בה בגאולת הערב דבר זה קיים לעד ולא יסור מהם, "כי לי בני ישראל עבדים", ע"כ חובת סיפור יציאת מצרים העיקרי הוא כלילה, להודיע על חוקי ערך גאולת הערב, והכתוב ד"ק "הוציאת ד' אלהיך ממצרים לילה"

9. אלוהיך כלבשר 1. אלוהיך כלבשר 2. אלוהיך כלבשר 3. אלוהיך כלבשר 4. אלוהיך כלבשר 5. אלוהיך כלבשר 6. אלוהיך כלבשר 7. אלוהיך כלבשר 8. אלוהיך כלבשר 9. אלוהיך כלבשר 10. אלוהיך כלבשר 11. אלוהיך כלבשר 12. אלוהיך כלבשר 13. אלוהיך כלבשר 14. אלוהיך כלבשר 15. אלוהיך כלבשר 16. אלוהיך כלבשר 17. אלוהיך כלבשר 18. אלוהיך כלבשר 19. אלוהיך כלבשר 20. אלוהיך כלבשר 21. אלוהיך כלבשר 22. אלוהיך כלבשר 23. אלוהיך כלבשר 24. אלוהיך כלבשר 25. אלוהיך כלבשר 26. אלוהיך כלבשר 27. אלוהיך כלבשר 28. אלוהיך כלבשר 29. אלוהיך כלבשר 30. אלוהיך כלבשר 31. אלוהיך כלבשר 32. אלוהיך כלבשר 33. אלוהיך כלבשר 34. אלוהיך כלבשר 35. אלוהיך כלבשר 36. אלוהיך כלבשר 37. אלוהיך כלבשר 38. אלוהיך כלבשר 39. אלוהיך כלבשר 40. אלוהיך כלבשר 41. אלוהיך כלבשר 42. אלוהיך כלבשר 43. אלוהיך כלבשר 44. אלוהיך כלבשר 45. אלוהיך כלבשר 46. אלוהיך כלבשר 47. אלוהיך כלבשר 48. אלוהיך כלבשר 49. אלוהיך כלבשר 50. אלוהיך כלבשר 51. אלוהיך כלבשר 52. אלוהיך כלבשר 53. אלוהיך כלבשר 54. אלוהיך כלבשר 55. אלוהיך כלבשר 56. אלוהיך כלבשר 57. אלוהיך כלבשר 58. אלוהיך כלבשר 59. אלוהיך כלבשר 60. אלוהיך כלבשר 61. אלוהיך כלבשר 62. אלוהיך כלבשר 63. אלוהיך כלבשר 64. אלוהיך כלבשר 65. אלוהיך כלבשר 66. אלוהיך כלבשר 67. אלוהיך כלבשר 68. אלוהיך כלבשר 69. אלוהיך כלבשר 70. אלוהיך כלבשר 71. אלוהיך כלבשר 72. אלוהיך כלבשר 73. אלוהיך כלבשר 74. אלוהיך כלבשר 75. אלוהיך כלבשר 76. אלוהיך כלבשר 77. אלוהיך כלבשר 78. אלוהיך כלבשר 79. אלוהיך כלבשר 80. אלוהיך כלבשר 81. אלוהיך כלבשר 82. אלוהיך כלבשר 83. אלוהיך כלבשר 84. אלוהיך כלבשר 85. אלוהיך כלבשר 86. אלוהיך כלבשר 87. אלוהיך כלבשר 88. אלוהיך כלבשר 89. אלוהיך כלבשר 90. אלוהיך כלבשר 91. אלוהיך כלבשר 92. אלוהיך כלבשר 93. אלוהיך כלבשר 94. אלוהיך כלבשר 95. אלוהיך כלבשר 96. אלוהיך כלבשר 97. אלוהיך כלבשר 98. אלוהיך כלבשר 99. אלוהיך כלבשר 100. אלוהיך כלבשר